

Úskalí rostlinných alternativ v jídelníčku osob s obezitou a dalšími civilizačními chorobami

MUDr. Václava Kunová
SPV

Úvodní fakta

Rostoucí popularita z etických, environmentálních a zdravotních důvodů.

- Často vnímané jako „zdravější“ automaticky — což je zavádějící.
- U osob s obezitou, diabetem, hypertenzí či dyslipidemií vyžaduje jejich použití mnohem kritičtější pohled.

Nutriční limity rostlinných alternativ

Vyšší energetická denzita, než se očekává

Neoptimální složení bílkovin

Složení tuků - kokosový (SAFA), slunečnicový (omega-6)

Sacharidy a glykemický index

Mikronutrienty - ne vždy fortifikace B12, D, Ca, jodu, železa

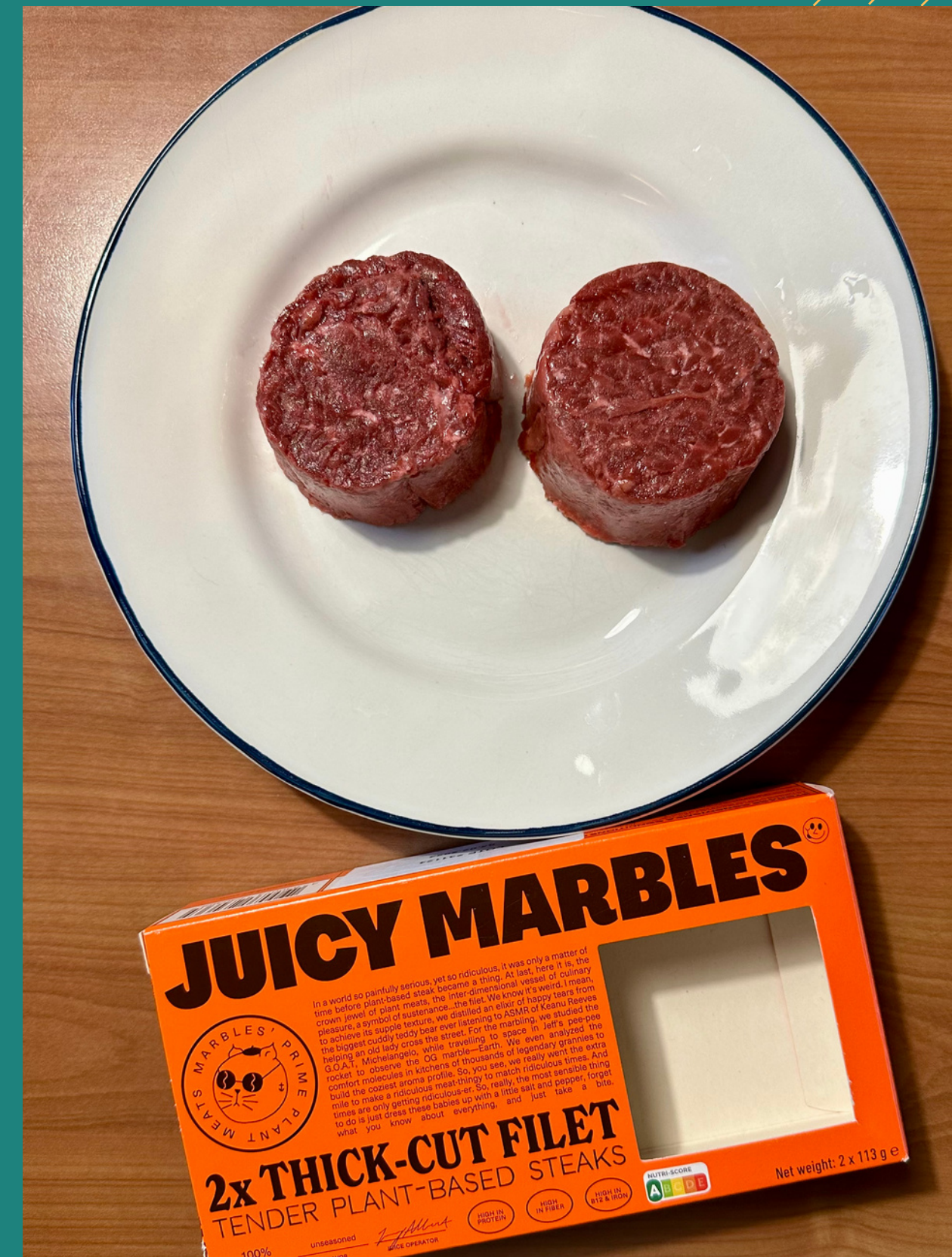
Technologické vlastnosti a vliv na metabolismus

Ultrazpracování

Většina plant-based alternativ spadá do kategorie ultrazpracovaných potravin (UPP)

**UPP jsou spojeny s
vyšším BMI,
vyšší inzulinovou rezistencí,
horší kontrolou hladu (rychlá konzumace, nízká sytost),
vyššími zánětlivými markery.
U osob s obezitou je vyšší citlivost na tyto efekty.**

**Nízký obsah bílkovin u řady alternativ → nižší sytivost než
ekvivalentní živočišný produkt.**

Obezita, diabetes a hypertenze

Rostlinné náhražky, které NEJSOU zdravější (často horší než klasické)

Veganské sýry na bázi kokosového tuku

- extrémně vysoký obsah nasycených tuků,
- velmi vysoká slanost,
- nutričně $\approx$ tuk + škrob $\rightarrow$ bez proteinu

Pro hypertoniky a diabetiky nevhodné, horší než kvalitní tvrdý sýr

Veganské uzeniny a burgery (škrobová báze)

- vysoký obsah soli,
- málo bílkovin,
- vysoký glykemický dopad,
- ultra-zpracované

Složení veganské varianty cottage

Pitná voda, SÓJOVÁ bílkovina (5,2 %), MANDLOVÁ mouka (5,2 %), kokosový tuk, řepkový olej, jedlá sůl, přírodní aroma, emulgátor: lecitin (slunečnicový), okyselovadlo: kyselina citrónová, zahušťovadlo: agar-agar, alginát sodný, guma guar, xantanová guma.

Veganská varianta cottage

Energetická
hodnota – 424 kJ

7,5 g tuku
7,5 g bílkovin

Cena 85 Kč!
200 g

Obezita, diabetes a hypertenze

Rostlinné náhražky, které NEJSOU zdravější (často horší než klasické)

Rostlinné dezerty a jogurty se 12–18 g cukru / 100 g

- pro diabetiky vysloveně nevhodné
- pro obézní pacienty špatná sytost,
- nutriční profil jako sladkost.

Horší než kvalitní bílý jogurt

Rýžová a kokosová „mléka“

- velmi nízký obsah proteinu,
- vysoký glykemický index (rýžové),
- často přidáný cukr.

Pro diabetiky nevhodné.

FERMENTOVANÝ DEZERT Z KOKOSOVÉHO NÁPOJE SE STRACCIATELLOU-PŘÍPRAVA

SLOŽENÍ

Kokosový nápoj se sníženým obsahem tuku (69 %) (voda, kokosový extrakt), cukr, voda, modifikovaný škrob, 3 % čokoládových kousků (kakaová hmota, kakaové máslo, cukr), fosforečnany vápenaté, zahušťovadlo: pektiny, guarová guma, mořská sůl, přírodní vanilkové aroma s dalšími přírodními aromaty, regulátory kyselosti: kyselina citronová, citráty sodné, acidifikační kultury, hrachový protein.

Může obsahovat stopy sóji, skořápkových plodů a lepku.

VÝŽIVOVÉ HODNOTY

Výživové údaje na 100 g	
Energetická hodnota	547 kJ / 130 kcal
Tuky z toho nasycené mastné kyseliny	5,8 g 4,5 g
Sacharidy z toho cukry	18,7 g 12,9 g
Vláknina	0,5 g
Bílkoviny	0,6 g
Sůl	0,09 g
Vápník	133 mg* =17% referenční hodnoty příjmu u průměrné dospělé osoby

Závěr

Trendy a budoucnost rostlinných náhražek v jídelníčku osob s obezitou (+ hypertenze, diabetes...)

- **poptávka bude spíše klesat u obézních vlivem moderní farmakoterapie**

Snížení příjmu potravy vlivem GLP-1 agonistů mění stravu na princip ‘méně jídla, více hodnoty’.

V tomto prostředí ztrácí rostlinné sýry i jiné ultrazpracované plant-based alternativy svou výhodu.

Pacienti preferují nutričně denzní, jednoduché, málo zpracované potraviny

— což posiluje poptávku po tofu, luštěninách a fermentovaných sojových výrobcích, ale snižuje atraktivitu rostlinných sýrů.“

Děkuji za pozornost

www.vyzivaspol.cz

Společnost pro výživu je na sítích

